

MESTO POLTÁR

Mestský úrad v Poltári, Železničná 489/1, 987 01 Poltár

STAVEBNÉ PRÁCE NA TURECKOM MOSTE POKRAČUJÚ OBNOVOU KORUNY PARAPETNÉHO MURIVA

(tlačová správa)

Trojoblúkový kamenný most v mestskej časti Zelené pri Poltári prechádza rozsiahlou rekonštrukciou. Obnovu technickej kultúrnej pamiatky financuje mestská samospráva z vlastných zdrojov a z dotácie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Po rekonštrukcii spodnej časti mosta práce pokračujú na korune parapetného muriva. Zámerom je obnova pôvodných autentických detailov stavby, odstránenie nevhodných úprav koruny parapetného muriva a ich nahradenie vhodnejším materiálom, ktorý je v súlade s charakterom pôvodnej stavby.

Stavebné práce začali v minulom roku statickým zabezpečením havarijného stavu pilierov a dnových sklzov. Išlo o kľúčovú časť záchranných prác, ktorými sa zabránilo ďalšiemu poškodzovaniu spodnej stavby.

V rámci pokračujúcej stavebnej obnovy sa realizuje úprava koruny parapetného muriva. Parapetné múry sú z vnútornej strany omietané hrubozrnnou silne zvetranou cementovou omietkou. Korunu parapetov tvoria prevažne čadičové obrubníky alebo betón, len minimálne sa zachovali silne zdegradované pôvodné pieskovcové bloky.

Celkovo je most murovaný z kamenných pieskovcových blokov a lomového kameňa, pričom prevláda pieskovec.

Pri sanácii vrchnej časti parapetných múrikov bol podľa projektovej dokumentácie odstránený nevhodný materiál koruny parapetov a následne nahradený blokmi z prírodného pieskovca. Realizácia je v zhode s projektovou dokumentáciou a v súlade s charakterom pôvodnej stavby. Projektová dokumentácia na stavebnú obnovu mosta bola vypracovaná Ing. arch. Petrom Nižňanským v roku 2010, dňa 28.01.2011 bola schválená Krajským pamiatkovým úradom (KPÚ) v Banskej Bystrici. Pôvodná projektová dokumentácia (PD) bola v roku 2019 doplnená o PD pod názvom „Most cestný v Poltári, časť Zelené, stavebná obnova NKP – 2. etapa“, ktorú vyhotovil Ing. arch. Peter Nižňanský a ktorá bola takisto schválená KPÚ v Banskej Bystrici dňa 03.10.2019.

Zo záväznej projektovej dokumentácie vyplýva, že nevhodné úpravy koruny parapetného muriva (spomínané novodobé čadičové obrubníky a liaty betón) ako aj deštruované pôvodné kvádre budú odstránené a nahradené blokmi z prírodného pieskovca alebo umelého kameňa. Ako autentickjší stavebný materiál bol zvolený prírodný pieskovec, ktorého rozmery a povrchová úprava boli vopred konzultované a odsúhlasené projektantom.

Dňa 27. decembra 2019 sa na mieste realizácie uskutočnilo pracovné stretnutie s cieľom odsúhlasenia realizovaných stavebných úprav za účasti zástupcu KPÚ, realizačnej firmy a investora. Z výsledku stretnutia vyplýva, že použitý materiál a prevedenie prác je v súlade s projektovou dokumentáciou a použitý prírodný materiál vyhovuje požiadavkám PD.

Práce na moste budú pokračovať obnovou parapetných múrikov – na vnútornom líci otlčením cementových omietok a kompletným preškárovaním muriva vápennou maltou, na vonkajšom líci vyškraibaním zvetralého pojiva a preškárovaním muriva spomínanou vápennou maltou. Je veľmi pravdepodobné, že týmito opatreniami sa opäť výrazne zmení vonkajší vzhľad mosta.

V tejto fáze treba zdôrazniť, že každý prírodný materiál, v našom prípade pieskovec, sa časom mení. Jeho súčasným povrchovým opracovaním, tzv. „štokovaním“, nadobudol svetlejšiu farbu, ktorá vplyvom poveternostných podmienok časom stmavne.

Nasledovať bude odstránenie prípadného cementového škárovania plochy klenieb a nahradenie vápennou maltou.

Okrajové hrany klenbových plôch sa pri povrchových úbytkoch t.j. pri „kavernách“ hlbších ako 50 mm domodelujú z umelého pieskovca a chýbajúce celé bloky sa doplnia z prírodného pieskovca.

Novodobé aj historické vrstvy vozovky sa kompletne vyberú. Vrstva zachovanej jestvujúcej kamennej dlažby sa uskladní na ďalšie použitie.

Doplní sa hydroizolácia, odtokové otvory a kamenná dlažba sa vráti na svoje pôvodné miesto. Po celkovej obnove mosta, teda pri ukončení všetkých stavebných prác, je možné korunu parapetného muriva upraviť patinovaním (to v prípade, že svojou farebnosťou nebude v súlade s celkovým vizuálom obnovy cestného mosta v Zelenom).

Široká verejnosť citlivo reaguje na obnovu tureckého mosta v Zelenom, treba však zdôrazniť, že všetky práce sú uskutočňované v zmysle platnej projektovej dokumentácie a pod odborným dohľadom Krajského pamiatkového úradu v Banskej Bystrici. Rovnako dôležité je tiež pripomenúť, že vzorka pieskovcových blokov koruny parapetných múrikov vrátane povrchovej úpravy bola odsúhlasená hlavným projektantom a konzultovaná aj s odborným pracovníkom KPÚ.

Dodávateľom materiálu a realizátorom stavebných prác je spoločnosť Kamenárstvo Ulický, s. r. o. z Rimavských Zalužian.

Podľa primátorky mesta Martiny Brisudovej ďalšie rekonštrukčné práce budú závisieť od finančných možností mestskej samosprávy a získania externých finančných zdrojov: *„V súčasnosti sa opätovne uchádzame o spolufinancovanie obnovy tureckého mosta z dotačného programu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky Obnovme si svoj dom. Výška požadovanej dotácie je 79.598,- €“.*

Celkové náklady stavby „Most cestný v Zelenom – stavebná obnova“ sú podľa pôvodnej projektovej dokumentácie predpokladané vo výške 393 887,86 € s DPH.

Základná charakteristika mosta

Turecký most bol postavený na prelome 16. a 17. storočia tureckými vojskami cez koryto rieky Ipel neďaleko Poltára. Má takmer 500 rokov a je vybudovaný z kamenných blokov a lomového kameňa. Ide o tretí najstarší zachovaný most svojho druhu na Slovensku. Naposledy bol komplexne opravený v roku 1886.

Stredoveký kamenný oblúkový cestný most má dĺžku 50 m a šírku 8 m. Tri nosné oblúky sú osadené do dvoch masívnych murovaných pilierov stojacich v koryte rieky Ipel. Na oboch stranách má plnú murovanú podnož s dĺžkou približne 12 m, po ktorej stúpa vozovka cesty. V rámci koryta rieky sú približne symetricky osadené dva takmer identické murované piliere. Tie majú v smere toku Ipľa ľadolamy na hornej strane šikmo strieškovite ukončené. Na spodnej strane sú soklové časti pilierov dvojnásobne rozšírené. Medzi piliermi sú preklenuté polkruhové nosné oblúky, na ktorých je uložená vozovka. Tá z oboch strán mierne stúpa a dosahuje vrchol nad stredným oblúkom mosta, kde sa nachádza vo výške cca 5,20 m nad hladinou vodného toku. Z bočných strán je vozovka vymedzená nízkymi plnými parapetnými múrikmi, ktoré sa na oboch stranách na konci mosta mierne rozširujú. Parapetný múr je na severozápadnej strane predĺžený a zasahuje až do vzdialenosti 20 m od brehu rieky.

Kontakt: Ing. Adela Palíková
047/4308416